

het beroeps- statuut van **sam**,

Voor de uitvoerend
professional in het publiek
sociaal domein.

SAM verbindt als
beroepsvereniging uitvoerders
in het publieke sociaal domein:
het juiste doen voor
de bestaanszekerheid en
het welzijn van burgers.

Voorwoord.

Als beroepsvereniging werken wij elke dag aan de verdere professionalisering van het beroep van uitvoerend professional in het publiek sociaal domein. Dat heeft geleid tot een beroepsprofiel, met kerntaken en competenties. Daarnaast hebben we dit beroepsstatuut opgesteld. Hierin staan onze centrale waarden en normen op een rij.

We vinden het belangrijk dat uitvoerend professionals werken met waarden en normen die voortkomen uit de praktijk. We zijn er daarom trots op dat dit statuut tot stand is gekomen dankzij de inbreng van zoveel mogelijk professionals, tijdens bijeenkomsten en met een digitale raadpleging over de conceptversie van dit document. We zijn in het bijzonder op zoek gegaan naar spanningsvelden uit de praktijk, zodat dit statuut inderdaad behulpzaam is op momenten dat je als professional twijfelt over je aanpak: doe ik het goede?

We hopen dat dit statuut elke professional een houvast biedt die nodig is om dit prachtige beroep succesvol uit te voeren. Veel leesplezier!

Het bestuur van SAM

pagina 1/11

versie 1.0
02.12.2020

**het
beroeps-
statuut
van sam,**

Inleiding.

Uitvoerders van publieke diensten in het sociaal domein bevorderen dat mensen tot hun recht komen. Ze streven ernaar dat mensen de ondersteuning krijgen waar ze zowel behoefte aan hebben als recht op hebben, om een 'bestaans-zeker' leven te leiden. Bestaanszekerheid heeft een materiële component in de zin van het – zo zelfstandig mogelijk maar ondersteund waar nodig – kunnen voorzien in het levensonderhoud. Daarnaast heeft deze bestaanszekerheid ook een immateriële component in de zin dat mensen de zorg en ondersteuning (kunnen) krijgen die nodig is om zo zelfstandig mogelijk hun leven te leiden, zich te kunnen ontwikkelen en naar eigen vermogen en draagkracht te participeren in de samenleving. Uitvoerders bevorderen aldus het maatschappelijk meedoen naar vermogen en voorzien zo nodig in de basisvoorwaarden daarvoor. Zowel de materiële als immateriële ondersteuning dragen bij aan de existentiële basis die een menswaardig bestaan schraagt.

Uitvoerders beoordelen individuele claims of aanspraken met betrekking tot het recht op materiële (inkomensondersteuning) en immateriële hulp (hulpverlening, zorg en voorzieningen). Daarnaast begeleiden zij mensen actief naar werk, en bieden hulp bij schulden. Daarbij houden zij rekening met de beleidsprioriteiten die door het lokale bestuur en de uitvoeringsorganisatie zijn vastgesteld. Ze werken daartoe samen met andere gemeentelijke beleidsterreinen: veiligheid, gezondheidszorg, huisvesting, economie.

Een belangrijk kenmerk van de positie van uitvoerder is dat zij als het ware dubbel gebonden zijn. Zij richten zich op de individuele ondersteuningsbehoefte van burgers maar hebben ook een maatschappelijke opdracht.

Taken van uitvoerend professionals in het publiek sociaal domein.

In het generieke beroepsprofiel (SAM, 2020) staan de taken die de uitvoerder in de dagelijkse praktijk verricht. Voor een verdere uitwerking van de taken en de benodigde kennis en competenties, verwijzen we graag naar het generieke beroepsprofiel.

1. Voorlichting, vraag verhelderen en beslissen
2. Activering en een gezamenlijk plan maken
3. Cliënten ondersteunen bij de uitvoering van het plan
4. Evalueren, bijstellen en verantwoorden
5. Handhaven
6. Samenwerken
7. Caseloadbeheer (monitoren en prioriteren)
8. Bewaken van kwaliteit, leren en verbeteren

Dilemma's in de uitvoeringspraktijk.

Tijdens de beroepsbeoefening van de uitvoerder kunnen diverse spanningsvelden en dilemma's ontstaan. Een paar spanningsvelden worden hieronder genoemd, zonder daarbij de indruk te willen wekken volledig te zijn. Het is een opsomming die duidelijk gemaakt dat ook na toepassing van de wet nog handelingsruimte bestaat voor de uitvoerder - misschien zelfs meer dan vroeger. Die handelingsruimte – ook wel discretionaire ruimte - biedt de mogelijkheid om binnen de gegeven kaders het 'goede' na te streven, maar wat het goede is in een particuliere situatie, moet steeds opnieuw gewogen worden.

- Autonomie van de burger versus controle
- Vertrouwen versus controle en een focus op handhaven
- Autonomie versus beschermen
- Individuele noden versus collectieve belangen
- Individuele behoefte van burgers versus democratisch vastgestelde regels en procedures
- Gelijke behandeling versus individueel maatwerk
- Persoonlijke doelen van burger versus beleidsdoelstellingen
- Uitvoeren wet of responsief inspelen op individuele behoefte om het doel van bestaanszekerheid te realiseren
- Beoordelen van eigen inspanning ten opzichte van de ondersteuningsclaim, hoe kun je deze eigen inspanning 'meten' en beoordelen?
- Belangen van de werkgevers versus belangen van het individu

Hier is te zien hoe de individuele noden van burger, algemene belangen, het mandaat tot handelen van een uitvoerder, wetgeving en de handelingsruimte die de wettelijke kaders bieden op gespannen voet met elkaar kunnen staan. Uitvoerders dienen in dit krachtenveld hun handelen te kiezen en onderbouwen. De wet schrijft veel voor, maar niet alles is tot de wettelijke kaders te herleiden. Om dan te bepalen wat 'het goede' is om te doen, kunnen professionals teruggrijpen op de ethische beginselen van hun beroep: hun beroepsethiek

Funcities van een beroepsstatuut.

In een beroepsstatuut legt een beroepsgroep – in dialoog met andere betrokkenen – de beroepsethische normen vast die een professional bij de uitvoering van het werk in acht neemt. Het gaat om regels die aangeven wat gewenst gedrag van de beroepsbeoefenaar is. Een beroepsstatuut vervult meerdere functie in de context van het beroep.

Leidraad voor de praktijk

Dit beroepsstatuut dient als richtlijn voor het concrete handelen in de dagelijkse praktijk en bij ethische spanningsvelden. Het biedt geen kant en klare oplossingen voor deze situaties, maar kan ondersteunend zijn bij het bepalen van de handelingsrichting.

Transparantie naar cliënten

Een beroepsstatuut maakt duidelijk op welke waarden de beroepsuitoefening steunt en welke normen daarbij in acht worden genomen. Zo weten burgers waarop zij mogen rekenen wanneer zij te maken krijgen met uitvoerders.

Toetssteen

Het beroepsstatuut is een belangrijk instrument voor het toetsen van de beroepsuitoefening, wanneer er discussie ontstaat of een beroepsbeoefenaar het 'goed' heeft gedaan. Het 'goed' is dan minder afhankelijk van het resultaat, of van de tevredenheid van burgers. Er wordt natuurlijk altijd gestreefd naar het beste resultaat en een tevreden burger, maar de praktijk wijst uit dat dit niet altijd haalbaar is. Een beroepsstatuut biedt dan een kader om de inzet van de uitvoerder naar professionele maatstaven te beoordelen.

Professionele autonomie.

Een overheid is verantwoordelijk voor het borgen van de sociale en burgerrechten van haar inwoners. Ze doet dat onder andere door wetgeving die bepaalt wanneer mensen recht hebben op ondersteuning. Uitvoerders van publieke diensten in het sociaal domein voeren deze wetten uit. Daarbij hebben ze enige mate van discretionaire ruimte. Daarmee wordt bedoeld dat zij de ruimte hebben om maatwerk te leveren, binnen de gegeven – externe – kaders als wetgeving en beleidsdoelstellingen. Men spreekt dan ook wel van professionele autonomie. In deze handelingsruimte, waarin een professional zijn of haar handelen vormgeeft, heeft een werker dus een zeker mate van vrijheid. Die vrijheid is altijd gekoppeld aan de verantwoordelijkheid om het handelen te onderbouwen vanuit professionele kaders. Een beroepsstatuut is één van de belangrijkste interne kaders van een beroepsgroep.

Leeswijzer.

Dit beroepsstatuut voor de uitvoerder in het publiek sociaal domein bestaat uit 20 artikelen, allen voorzien van een toelichting. De eerste vier artikelen zijn de centrale of algemene waarden. Vervolgens komen de houding ten opzichte van de burger, de organisatie, samenwerkingspartners, de samenleving en de beroepsgroep aan bod.

De artikelen zijn in de wij-vorm geschreven. Die stijl is gekozen om te benadrukken dat het de collectieve normen van een beroepsgroep gaat, waaraan de werkers zich verbinden. Het is een afspraak die beroepsgenoten onderling maken, en daarmee ook een waarborg voor de vaak kwetsbare mensen die afhankelijk zijn van het handelen van een professional. Dit beroepsstatuut zegt als het ware: we voeren neutrale en onafhankelijke wetgeving uit, maar doen dat op een manier die recht doet aan de individuele mens in zijn of haar specifieke situatie. Dit zijn daarbij 'onze manieren'.

pagina 5/11

versie 1.0
02.12.2020

**het
beroeps-
statuut
van sam,**

Centrale normen.

1. Als uitvoerders in het sociaal domein ondersteunen wij burgers bij het realiseren van duurzame bestaanszekerheid en bevorderen we dat burgers naar vermogen meedoen in de samenleving.

Het bevorderen van bestaanszekerheid krijgt in de praktijk op verschillende manieren vorm. Het kan gaan om een financiële ondersteuning en bijstand (uitkering) maar ook om actieve begeleiding bij het vinden van een (betaalde) baan of het organiseren van noodzakelijke ondersteuning zodat iemand in staat is zijn of haar bestaanszekerheid veilig te stellen. De ondersteuning is gericht op onafhankelijkheid én participatie van de mensen die aanspraak maken op sociale zekerheid

Uitvoerders beschermen de sociale rechten van mensen en spannen zich in om de beschikbare middelen rechtvaardig te verdelen. Daarbij hebben ze oog voor individuele kwetsbaarheid en sociale ongelijkheid.

2. Als uitvoerders voeren wij onze taken deskundig en zorgvuldig uit.

Deskundig wil zeggen dat een uitvoerder zich laat leiden door actuele kennis over wet- en regelgeving, theorieën over psychologische en sociale processen en kennis over welke interventies effectief zijn.

Als uitvoerders verwerven en onderhouden deze kennis op actieve wijze, delen deze kennis met beroepsgenoten en collega's en zet deze kennis in voor de verdere professionalisering van het beroep.

Uitvoerders toetsen hun eigen deskundigheid en bekwaamheid, en erkennen de grenzen daarvan. Dat betekent dat we regelmatig op ons handelen reflecteren, en feedback vragen van burgers en collega's.

3. Ten aanzien van alle burgers tonen we een gelijke bereidheid tot ondersteuning en begeleiding.

Een gelijke bereidheid betekent dat we bij het uitvoeren van onze taken geen onderscheid maken op basis van sekse, etniciteit, religie, politieke voorkeur of welke grond dan ook. Het gelijkheidsbeginsel veronderstelt ook dat gelijke gevallen gelijk behandeld dienen te worden. Gevallen die ogenschijnlijk op elkaar lijken, kunnen achterliggende en voor anderen verborgen verschillen bevatten. In die situaties leveren we maatwerk en onderbouwen ons handelen naar de burger en de organisatie waarvoor we werken, met respect voor de privacy van burgers.

Alhoewel het een belangrijke kerntaak is om situaties te beoordelen, waken we ervoor om vooroordelen niet mee te laten wegen in onze professionele beoordeling

4. Als uitvoerders zorgen we ervoor dat ons handelen in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten, en streven ernaar dat onze inspanningen daadwerkelijk bijdragen aan het versterken van bestaanszekerheid.

Het is de taak van de uitvoerder om de wetten op het gebied van sociale zekerheid uit te voeren: rechtmatigheid. De uitvoerder heeft ook de verantwoordelijkheid om zich in te spannen voor de realisatie van de vastgestelde doelen ten aanzien van zelfredzaamheid en participatie: doelmatigheid.

Rechtmatigheid en doelmatigheid zijn zodoende de meest fundamentele principes die in relatie staan tot de centrale waarde bestaanszekerheid.

Houding ten opzichte van de burger

5. Als uitvoerder respecteren wij de persoon van de burger.

Respect hebben en tonen betekent het herkennen en erkennen van het unieke in, en de waardigheid van, de persoon van de burger.

Uitvoerders erkennen en stimuleren de eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van handelen van de burger, binnen de grenzen die door de wetgever zijn gesteld.

6. Als uitvoerders handelen we op een manier die het vertrouwen in ons als individuele werker en de beroepsgroep als geheel bevordert.

Het bevorderen van vertrouwen kenmerkt zich door eerlijkheid, openheid en integriteit.

Betrouwbaarheid staat ten dienste van de samenwerking tussen uitvoerder en burger, maar ook van het algemene vertrouwen dat de samenleving heeft in de beroepsgroep.

De uitvoerder waakt ervoor dat zijn handelen het vertrouwen in hem, of in de beroepsgroep, niet beschadigt.

7. Bij het uitvoeren van onze taken tonen we als uitvoerders een passende betrokkenheid en nabijheid op de zorgen van burgers.

Een betrokken en empathische houding zijn essentieel voor de erkenning van de burger in zijn of haar specifieke situatie, en een solide grond van samenwerking, die op haar beurt essentieel is voor het realiseren van de centrale waarde van het beroep.

Passend wil zeggen dat de uitvoerder de grenzen van een professionele beroepsuitoefening daarbij niet uit het oog verliest.

Indien de burger niet ontvankelijk blijkt voor een goede samenwerking of deze zelfs ondermijnt, tracht de uitvoerder dit bij te sturen voor zover dat in redelijkheid van hem verwacht kan worden.

8. Als uitvoerders verstrekken we de burger relevante, waarheidsgetrouwe en duidelijke informatie over wet- en regelgeving, de dienstverlening, werkwijzen en procedures.

Naast dat de informatie juist en volledig is, zorgen ervoor dat we de informatie verstrekken in een voor burgers begrijpelijke taal.

Uitvoerders zijn er tevens op alert dat de informatie die door de organisatie van de uitvoerder wordt verstrekt, voldoet aan de voorwaarden zoals in het hoofdartikel vermeld. Indien wij daarover twijfelen, gaan we het gesprek aan met de organisatie.

9. Als uitvoerders handelen we ten opzichte van de burger zoveel mogelijk op basis van diens instemming en overeenstemming.

Het is van groot belang dat de burger kan instemmen met de manier waarop zijn vraag of belang worden behandeld. Instemming en overeenstemming zijn alleen mogelijk op basis van zorgvuldige en gedegen informatie, zoals beschreven in het voorgaande artikel.

Instemming en overeenstemming zijn niet altijd mogelijk. In die gevallen is een zorgvuldige legitimering van handelen 'buiten instemming' geboden. Ook in die situaties het streven naar instemming een professionele verantwoordelijkheid van de uitvoerder.

10. Als uitvoerders gaan we zorgvuldig om met de gegevens en informatie die we van en over de burger krijgen.

We zorgen ervoor dat we de voor onze taak relevante gegevens en informatie op zorgvuldige wijze verzamelen en vastleggen. Wettelijke bepalingen schrijven voor welke informatie - en op welke grond - mag worden vastgelegd. We waken ervoor dat we daarbij niet verder doordringen in het privéleven van de burger dan noodzakelijk.

Bij het uitwisselen van informatie (verstrekken en verkrijgen) met partners in de dienstverlening vraagt de uitvoerder de burger om toestemming. Toestemming is niet altijd vereist in het geval van een wettelijke plicht of bevoegdheid om informatie te delen, op grond van zijn functie of in een situatie waarin ernstig gevaar dreigt voor de burger of anderen. De uitvoerder weegt de plicht of bevoegdheid tot het delen van informatie altijd af tegen het belang en de basisrechten van de burger.

Indien het uitwisselen van informatie met anderen gebeurt op grond van een wettelijke bevoegdheid of verplichting, informeert de uitvoerder de burger over het (voornemen tot) verschaffen van informatie waarbij hij duidelijk maakt met wie, met welk doel en op basis van welke bevoegdheid of plicht de uitwisseling van informatie plaatsvindt.

11. Als uitvoerders maken we geen misbruik van het overwicht dat we op basis van onze positie en deskundigheid hebben.

We zijn ons bewust van de mogelijk zeer afhankelijke positie die de burger ten opzichte van de ons al uitvoerders heeft.

Het nalaten van misbruik van die afhankelijkheid betekent dat we ten opzichte van de burger in geen geval onze eigen belangen, persoonlijk gewin, eigen behoeften of andere privédoeleinden nastreven.

Bij het overschrijden van professionele grenzen die overduidelijk niet als misbruik gekwalificeerd kunnen worden, zoals het aannemen van een blijk van dankbaarheid, waken we ervoor dat we daarmee niet onbedoeld verwachtingen wekken bij de burger. Als we daarover twijfelen, overleggen we met collega's en/of de organisatie

Verhouding tot de organisatie

12. Als uitvoerders hanteren we bij het verrichten van onze werkzaamheden de kaders van de organisatie als richtinggevend.

Dat betekent dat we onze als uitvoerders conformeren aan de procedures en werkwijzen zoals zij door de organisatie zijn opgesteld. Indien gevraagd leggen we daarover verantwoording af aan de werkgevende organisatie.

We zijn erop alert dat de procedures en werkwijzen van de organisatie niet in strijd zijn met in dit statuut beschreven beroepsnormen. Indien we van mening zijn dat deze in gespannen verhouding tot elkaar staan, gaan we daarover het gesprek aan binnen onze organisatie.

13. Als uitvoerders spannen we ons ervoor in om de voor de uitvoering beschikbare tijd en middelen vanuit de organisatie zo efficiënt en doelmatig mogelijk in te zetten.

Efficiënt wil zeggen dat de investeringen - in tijd en geld - en het resultaat in redelijke verhouding tot elkaar staan.

Doelmatig wil zeggen dat de inspanningen daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van de maatschappelijke opdracht van de organisatie.

14. Als uitvoerders verstrekken we aan de organisatie informatie die relevant is voor het opstellen en uitvoeren van beleid.

Het verstrekken van informatie betreft rapportages, trends en signalen die ten dienste staan van het realiseren van de doelstelling van de organisatie.

We zijn erop alert dat we informatie alleen delen met de organisatie voor zover dit de privacy van de individuele burger niet aantast.

pagina 9/11

versie 1.0
02.12.2020

Samenwerking

15. Als uitvoerders dragen we in samenwerkingsverbanden zorg voor een duidelijke regie en coördinatie.

Dit betekent niet dat uitvoerders altijd de regie en coördinatie op zich nemen, maar dat we (mede-)verantwoordelijk zijn dat de regie genomen wordt.

We dragen actief bij aan het verhelderen aan burgers waar - en op welke manier - de regie en coördinatie belegd zijn.

16. Uitvoerders erkennen en respecteren in de samenwerking ieders bijdrage als waardevol.

Als uitvoerders zijn we in de samenwerking duidelijk over onze eigen expertise en rol, en de grenzen daarvan.

We erkennen de bijdragen van anderen, ook al wijkt de visie van anderen af van onze visie. Dit wil niet zeggen dat we ons handelen volledig laten bepalen door de anderen, maar dat we ieders bijdrage zorgvuldig meewegen bij het bepalen van het handelen.

17. In de samenwerking met (potentiële) werkgevers van burgers, weegt de uitvoerder de belangen van de werkgever mee in het bepalen van de handelingsrichting.

Vanuit het besef dat een goede samenwerking met (potentiële) werkgevers van essentieel belang is voor het realiseren van de centrale waarde, heeft de uitvoerder oog voor de belangen van werkgevers en weegt deze zorgvuldig mee.

Hij betracht naar burgers en werkgevers transparant te zijn over ieders belangen, ook als deze mogelijk conflicteren.

Verhouding tot de samenleving

18. Door te handelen conform wet- en regelgeving en de in dit beroepsstatuut beschreven normen, leggen we op indirecte wijze verantwoording af aan de samenleving van wie we het mandaat tot dit handelen hebben gekregen.

Daarmee respecteren we het streven van de samenleving naar een rechtvaardige verdeling van collectieve middelen en een minimale bestaanszekerheid voor iedereen in die samenleving.

19. We zijn alert op misstanden binnen de beroepsgroep, organisaties en overheidsbeleid.

Wanneer we een misstand signaleren, ondernemen we passende actie richting collega's, beroepsgenoten, samenwerkingspartners, werkgevend organisatie of beleidmakers.

Bij voorkeur ondernemen we deze actie gezamenlijk als beroepsgroep, al dan niet binnen het verband van de beroepsvereniging.

**het
beroeps-
statuut
van sam,**

Professionalisering van het beroep

20. Uitvoerders ondernemen en ondersteunen activiteiten die ten goede komen aan de verdere professionalisering van het beroep

We doen dit bijvoorbeeld door het borgen en delen van praktijk- en wetenschappelijk kennis die voor het beroep relevant is.

Waar mogelijk en gewenst leveren we een actieve bijdrage aan platforms en bijeenkomsten over actuele ontwikkelingen in het werkveld en beroepsethische aspecten van het werk.

Dit alles vanuit het besef dat zowel burgers als professionals gebaat zijn bij een heldere profilering en positionering van het beroep.

pagina 10/11

versie 1.0
02.12.2020

**het
beroeps-
statuut
van sam,**

Begrippenlijst

pagina 11/11

Uitvoerder

Alle uitvoerend professionals in het publiek sociaal domein die zich richten op het bevorderen van een 'bestaans-zeker' leven waaronder onder andere de domeinen werk en inkomen, handhaving, schuldhulpverlening, maatschappelijke ondersteuning, voorzieningen in de Jeugdwet, activering maar ook op kwaliteit van dienstverlening.

versie 1.0

02.12.2020

Burger

De persoon die aanspraak maakt op een wet, regeling of voorziening voor bestaanszekerheid, sociale zekerheid en zorg of ondersteuning.

Organisatie

Dit kan betrekking hebben op zowel de werkgevende- als de opdrachtgevende organisatie.

**het
beroeps-
statuut
van sam,**

Bronnen van beroepsethiek

De praktijk en traditie als bron

Beroepsethiek kent meerdere bronnen. In de eerste plaats vormt de praktijk van de beroepsuitoefening een belangrijke bron. Professionals die samen werken aan dezelfde missie, ontwikkelen in de loop der tijd normatieve standaarden en ethische principes ten aanzien van die praktijk. De traditie van uitvoerders in het publieke sociale domein gaat terug op eeuwenoude beroepen. Nog voor er in Nederland algemene wetgeving bestond voor inkomensondersteuning en begeleiding naar werk, waren er mensen die beslisten over het verdelen van collectief verzamelde middelen onder 'behoefstigen', zoals bijvoorbeeld de armenkassen. Tot ver in de 20ste eeuw waren dit vooral particuliere initiatieven, waarvan de middelen door rijke burgers werden samengebracht vanuit religieuze motieven of een idee van burgerplicht.

Beginselen die al in de eerste schetsen van de beroepsuitoefening leidend waren zijn rechtvaardigheid, menselijke waardigheid, participatie, solidariteit, een zorgvuldige en deskundige uitoefening van het beroep, het principe van een gelijke behandeling en een respectvolle bejegening waarbij de privacy van mensen geborgd is.

Sociale grondrechten

De tweede bron van beroepsethiek zijn de sociale grondrechten. Het is niet helemaal correct, maar met sociaal grondrechten vatten we de mensenrechten, grondrechten en sociale rechten samen. De rechten zijn vastgelegd in internationale verdragen en wetgeving, waarin de grondwet een fundamentele rol speelt.

In de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM) staat in artikel 25:

Eenieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.

Een voor de praktijk van uitvoerders essentieel artikel uit de grondwet is artikel 20, dat het recht op bestaanszekerheid en bijstand regelt.

1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.
2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.
3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

Ook in het Internationale verdrag voor de rechten van het kind (IVRK) zijn artikelen opgenomen over sociale zekerheid (art. 26) en een toereikende levensstandaard (art. 27). Andere voor de beroepsuitoefening relevante artikelen uit grondwet en internationale verdragen zijn:

- Het recht op gelijke behandeling (artikel 14 EVRM en IVRK-artikel 2)
- Het recht op privacy (artikel 8 EVRM, IVRK-artikel 16)
- Het recht op werkgelegenheid en een beschermde rechtspositie (Grondwet artikel 19)
- Geen straf zonder wet (EVRM-artikel 7)

bijlage
pagina 1/2

versie 1.0
02.12.2020

het
beroeps-
statuut
van sam,

Vanaf het moment dat de overheid verantwoordelijk werd voor de financiële ondersteuning van burgers (1965), is de rechtszekerheid van burgers in relatie tot de overheid door uitspraken van rechters steeds verder uitgewerkt. In 1994 zijn die uitspraken in wetgeving gecodificeerd in de Algemene Wet Bestuursrecht. Daarin staan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, oftewel de beginselen waar de overheid zich aan moet houden ten aanzien van haar burgers. Deze beginselen zijn moreel van aard, en gecodificeerd in de wet zodat burgers er ook daadwerkelijk aanspraak op kunnen maken. Voor uitvoerders in het publieke sociale domein zijn dit geen beginselen die dagelijks genoemd worden, maar het zijn de fundamenten van hun wetmatige en beroepsethische handelen.

bijlage
pagina 1/2

versie 1.0
02.12.2020

Ethische theorieën

De derde bron van beroepsethiek zijn de ethische theorieën die vooral door filosofen zijn uitgedacht. We spreken dan over toegepaste ethiek, waarbij de normatieve theorieën van de filosofische stromingen worden toegepast op het leven van alledag. Zo is de filosofie de laatste decennia steeds meer een hulpbron geworden bij het omgaan met dilemma's. Alhoewel de meeste werkers geen achtergrond in de filosofie of ethiek hebben, maken we in het dagelijks leven en werk veelvuldig gebruik van de beginselen en argumenten die niet per se door filosofen zijn bedacht, maar wel verder zijn doordacht. Een argument dat een handeling goed is, wanneer de gevolgen goed zijn, is een belangrijke visie in de gevolgenethiek. Een andere stroming zegt juist dat de gevolgen er niet toe doen in echt ethische kwesties, het gaat om het volgen van goed beredeneerde uitgangspunten. Het ethisch goede is al van tevoren te bedenken, lang voordat de gevolgen merkbaar zijn. Over ethiek zijn bibliotheken vol geschreven, en het is niet mogelijk om hier verder uit te weiden. Wat de filosofen ons wel laten zien is dat er tot op de dag van vandaag discussie is over wat 'het goede' precies is hoe je dat kunt weten. Dat betekent dat we vooral heel goed moeten onderbouwen wat we in specifieke 'goed' vinden. Het beroepsstatuut is zo'n uitwerking die geldt voor het handelen van een beroepsgroep.

De individuele moraliteit van de werker

Een vierde en laatste bron van beroepsethiek is de individuele moraliteit van de beroepsbeoefenaren. Iedere uitvoerder neemt in het dagelijks werk de normen en waarden mee die hij of zij 'van thuis' heeft meegekregen, en de eigen 'morele' ervaringen en intuïties. Deze bron is veel minder openbaar en geformaliseerd dan de andere bronnen. Beroepsbeoefenaren komen deze bron vooral op het spoor door te reflecteren op hun handelen. Door feedback van collega's en burgers word je aan het denken gezet over waarom je handelt zoals je handelt. Welke waarden, normen, vooronderstellingen en overtuigingen liggen op welke manier ten grondslag aan je handelen? In hoeverre mag je je persoonlijke normen laten meewegen in je beroepsmatige handelen? Het is belangrijk voor uitvoerders en voor burgers dat deze vaak verborgen waarden en normen expliciet en bespreekbaar worden gemaakt. Wanneer je als uitvoerder de kennis en het mandaat hebt om besluiten te nemen, dan moet zoveel mogelijk transparant zijn op welke manier je tot je handelen bent gekomen.

Niet alles vanuit deze bronnen krijgt een plaats in dit statuut. Maar als vastgelegde en transparante norm is een beroepsstatuut een richtinggevend document.

het
beroeps-
statuut
van sam,

koningin wilhelminalaan 5,
3527 la utrecht
hallo@sam.nl, 030 8201021

SAM verbindt als
beroepsvereniging uitvoerders
in het publieke sociaal domein:
het juiste doen voor
de bestaanszekerheid en
het welzijn van burgers.

